
Efekty kierunkowe: lepiej opisane, nadal powiązane z sylabusami

Przereferowanie efektów uczenia się na poziomie kierunku w świetle oczekiwań PKA i akredytacji AACSB, EQUIS, CEEMAN i BSIS

Jacek Lewicki · Andrzej Żurawski · Jakub Brdulak

Spotkanie z Radami Kierunków · SGH - Teams, 2026-10-19

[materiał wewnętrzny SGH]

Trzy części, trzech prowadzących

Czas	Część	Prowadzi
0:00-0:10	Otwarcie: cel spotkania i zadanie dla Rad Kierunków	Jacek Lewicki
0:10-0:25	1. Dlaczego: logika i zastrzeżenia Polskiej Komisji Akredytacyjnej (PKA)	Jakub Brdulak
0:25-0:45	2. Jak: przeredagowanie i łączenie efektów kierunkowych bez utraty powiązań z sylabusami	Jacek Lewicki
0:45-1:00	3. Z czym: efekty ogólnouczelniane, mapowanie akredytacji, harmonogram	Andrzej Żurawski
1:00-1:30	Dyskusja i pytania Rad Kierunków	wszyscy

Ten sam program, lepiej opisany

1

Przeredaguj

Liczba i zakres efektów kierunkowych bez zmian. Zmienia się brzmienie: trafne, specyficzne dla kierunku, weryfikowalne.

2

Połącz, gdzie to uzasadnione

Efekty o tym samym zakresie można scalić. Wszystkie powiązania z sylabusami przechodzą na efekt połączony.

3

Zmapuj

Do charakterystyk PRK, efektów ogólnouczeniowych oraz celów akredytacji AACSB, EQUIS, CEEMAN i BSIS.

Zmiany wynikają z oczekiwań władz SGH, ORSE i **jednocześnie** ze standardów PKA.

1

Dlaczego: czego oczekuje PKA

Jakub Brdulak · ok. 15 minut

Efekty uczenia się w sześciu pojęciach

1 Efekt uczenia się

Opis tego, co absolwent wie, potrafi i do czego jest gotów – zapisany tak, żeby dało się to sprawdzić.

2 Polska Rama Kwalifikacji

Krajowy wzorzec poziomów: poziom 6 to studia I stopnia, poziom 7 – studia II stopnia. Opisuje poziom, a nie treść kierunku.

3 Wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne

Trzy kategorie efektów: co absolwent zna i rozumie, co potrafi zrobić, do jakiej odpowiedzialności i postawy jest gotów.

4 Efekt kierunkowy

Opis absolwenta konkretnego kierunku. Przygotowuje go Rada Kierunku, przyjmuje Senat. Tym zajmujemy się dziś.

5 Efekt na poziomie zajęć

Zapisany w sylabusie przez koordynatora. Pokazuje, co student osiąga na danych zajęciach.

6 Macierz efektów

Tabela, która pokazuje, które zajęcia realizują który efekt kierunkowy. Na niej PKA sprawdza, czy efekt jest realny.

Od wzorca do dowodu: łańcuch efektów



Cztery cechy dobrego efektu według PKA

„Efekty uczenia się określone dla kierunku oraz dla poszczególnych zajęć są zgodne z koncepcją i celami kształcenia oraz dyscypliną lub dyscyplinami, do których jest przyporządkowany kierunek, opisują, w sposób trafny, specyficzny, realistyczny i pozwalający na stworzenie systemu weryfikacji, wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne osiąmane przez studentów, a także odpowiadają właściwemu poziomowi Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz profilowi ogólnoakademickiemu [lub] profilowi praktycznemu”.

Standard 1.2 – Statut PKA, załącznik 2

1 Trafny

pasuje do celów kierunku i do jego dyscypliny

2 Specyficzny

opisuje ten kierunek – nie pasuje do każdego innego

3 Realistyczny

student może go osiągnąć w czasie studiów, na tym poziomie

4 Weryfikowalny

wiadomo, jakim zadaniem student pokaże, że go osiągnął

Cały zestaw efektów kierunkowych musi ponadto obejmować: odniesienie do dyscypliny wiodącej kierunku · język obcy na poziomie B2 (I stopień) lub B2+ (II stopień) · umiejętności badawcze (profil ogólnoakademicki) · kompetencje społeczne związane z rolą zawodową.

Osiem zastrzeżeń, które PKA formułuje najczęściej

Jak zapisano pojedynczy efekt

- 1 **Przepisany z PRK.** Ogólny wzorzec poziomu zamiast treści kierunku.
- 2 **Zbyt ogólny.** Pasuje do każdego kierunku i każdej uczelni.
- 3 **Niesprawdzalny.** „Jest świadomy”, „ma wiedzę” – nie wiadomo, jakim zadaniem to sprawdzić.
- 4 **Nie ten poziom.** Np. na studiach I stopnia: „samodzielnie prowadzi badania naukowe”.

Jak zbudowano cały zestaw

- 5 **Luki.** Brakuje języka obcego (B2 lub B2+) albo umiejętności badawczych.
- 6 **Nadmiar i powtórzenia.** Kilkadziesiąt efektów, część mówi to samo innymi słowami.
- 7 **Efekt bez zajęć obowiązkowych.** Efekty kierunkowe muszą być zrealizowane na przedmiotach obowiązkowych; przedmioty do wyboru dodatkowo realizują wybrane efekty.
- 8 **Zła kategoria.** Umiejętność zapisana jako kompetencja społeczna albo wiedza jako umiejętność.

Efekty kierunkowe: co PKA zakwestionowała

K2A_U01

ekonomia, II stopień

Zastrzeżenie 2 · zbyt ogólny

OBECNE BRZMIENIE

„umie wykorzystywać wiedzę w praktyce zawodowej”

CO MÓWI PKA

Nie określa ani dyscypliny, ani poziomu – „z powodzeniem mógłby dotyczyć szkolnictwa zawodowego”.

PROPOZYCJA

potrafi zastosować modele i metody ekonomii do analizy złożonych problemów gospodarczych

K1A_W05

ekonomia stosowana, I stopień

Zastrzeżenie 3 · niesprawdzalny

OBECNE BRZMIENIE

„ma ogólną wiedzę z dziedziny nauk ekonomicznych i pokrewnych”

CO MÓWI PKA

„Ma wiedzę” nie mówi, czy student rozumie zależności; brak głębi wiedzy; „nauki ekonomiczne” – nazwa spoza klasyfikacji.

PROPOZYCJA

zna i rozumie modele mikro- i makroekonomiczne wyjaśniające zjawiska rynkowe

K2A_U13

ekonomia, II stopień

Zastrzeżenie 7 · tylko zajęcia do wyboru

OBECNE BRZMIENIE

„umie samodzielnie ukierunkować swoje dalsze uczenie się”

CO MÓWI PKA

Realizują go tylko dwa przedmioty do wyboru – student, który ich nie wybierze, nie osiągnie efektu.

PROPOZYCJA

przypisać efekt do zajęć obowiązkowych; przedmioty do wyboru mogą go dodatkowo wzmacniać

Efekty zajęć: jak je zapisać i jak sprawdzić

Makroekonomia II

kompetencje społeczne · finanse i rachunkowość

Zastrzeżenie 3 · niesprawdzalny

OBECNE BRZMIENIE

„student ma świadomość potrzeby aktualizowania i poszerzania wiedzy z makroekonomii”

CO MÓWI PKA

„Ma świadomość” nie daje się sprawdzić – nie wiadomo, jakie działanie studenta byłoby dowodem.

PROPOZYCJA

jest gotów aktualizować wiedzę makroekonomiczną na podstawie bieżących danych

JAK SPRAWDZIĆ

komentarz do bieżącego raportu (np. NBP) oceniany według podanych kryteriów

Prawo gospodarcze

umiejętności · ekonomia, II stopień

Zastrzeżenie 8 · zła kategoria

OBECNE BRZMIENIE

„Student powinien rozumieć podstawową terminologię z zakresu prawa gospodarczego”

CO MÓWI PKA

Efekt z zakresu wiedzy przypisany do kategorii umiejętności.

PROPOZYCJA

wiedza: zna i rozumie podstawowe pojęcia i instytucje prawa gospodarczego

JAK SPRAWDZIĆ

kolokwium z pytaniami otwartymi: definicja pojęcia i przykład zastosowania instytucji

Rynek kapitałowy (wykład)

kompetencje społeczne · finanse i rachunkowość

Zastrzeżenie 8 · zła kategoria

OBECNE BRZMIENIE

„student prawidłowo identyfikuje, diagnozuje i rozstrzyga dylematy (...) związane z wykonywaniem zawodów maklera i doradcy inwestycyjnego”

CO MÓWI PKA

To umiejętność, nie postawa. Ocena w 100% z testu jednokrotnego wyboru nie sprawdza postawy.

PROPOZYCJA

jest gotów kierować się etyką zawodową maklera w sytuacji konfliktu interesów

JAK SPRAWDZIĆ

analiza przypadku konfliktu interesów oceniana rubryką – nie test zamknięty

Pięć pytań, które zadaje zespół oceniający PKA

- 1 Sylwetka.** Czy zestaw efektów opisuje absolwenta tego kierunku – a nie katalog przedmiotów?
- 2 Specyficzność.** Czy efekt odróżnia ten kierunek od innych kierunków SGH i od ogólnych charakterystyk PRK?
- 3 Osiągalność.** Czy każdy student osiąga każdy efekt kierunkowy – niezależnie od wybranej ścieżki i zajęć do wyboru?
- 4 Dowód.** Czy da się wykazać osiągnięcie efektu? PKA sprawdza efekty kierunkowe pośrednio: przez efekty zajęć, metody weryfikacji i prace studentów.
- 5 Doskonalenie.** Czy wyniki weryfikacji wracają do programu (cykl PDCA: planuj – wykonaj – sprawdź – popraw)?

Władze SGH i PKA oczekują tego samego

Zmiana	Oczekiwanie władz SGH (ORSE)	Oczekiwanie PKA
Lepsze brzmienie	ujednolicenie opisów efektów w SGH	kryterium 1: efekty trafne, specyficzne, zrozumiałe
Łączenie efektów	krótsza i przejrzysta lista efektów	nadmiar efektów zaciera sylwetkę absolwenta
Powiązanie z sylabusami	spójna baza sylabusów SGH	kryterium 2: treści i efekty zajęć realizują efekty kierunkowe
Weryfikowalność	dane do systemu Assurance of Learning	kryterium 3: każdy efekt ma metodę weryfikacji
Mapowanie akredytacji	AACSB, EQUIS, CEEMAN, BSIS	kryterium 10: wyniki oceny służą doskonaleniu programu

2

Jak: przeredagować i połączyć efekty kierunkowe

Jacek Lewicki · ok. 20 minut

Zmieniamy opis, nie program

Pozostaje bez zmian

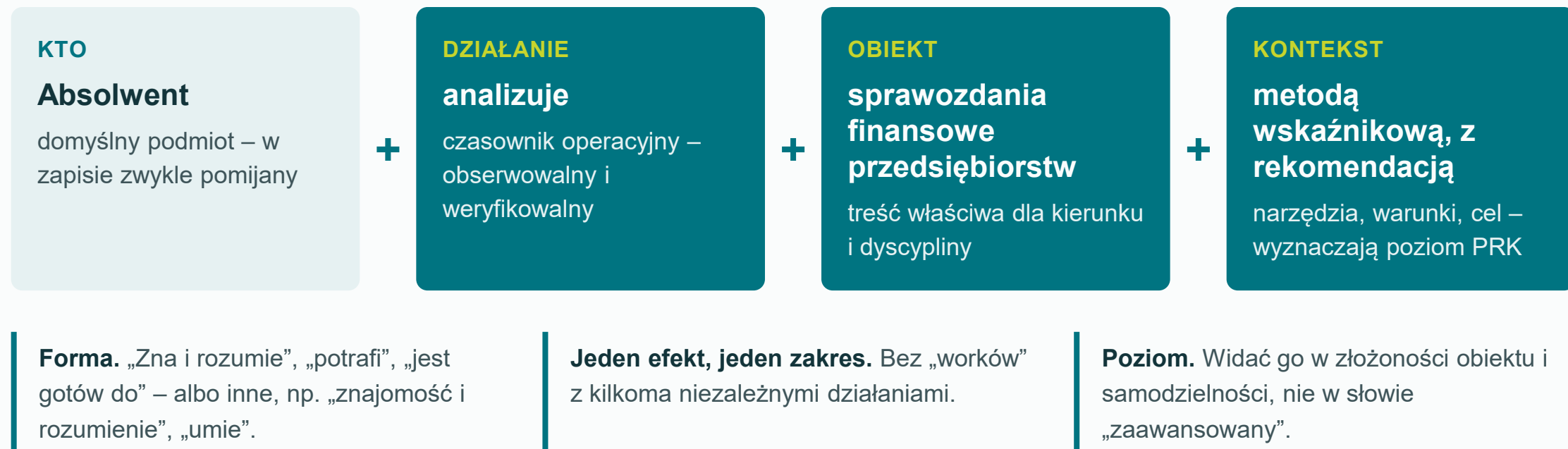
- zakres merytoryczny każdego efektu
- liczba efektów – może zmaleć wyłącznie przez łączenie
- kategoria: wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne
- odniesienia do charakterystyk PRK
- powiązania z zajęciami w sylabusach

Można i warto

- poprawić brzmienie: działanie, obiekt, kontekst
- zachować spójną formę w obrębie kierunku
- połączyć efekty o tym samym zakresie
- doprecyzować odniesienie do dyscypliny wiodącej
- usunąć dosłowne powtórzenia charakterystyk PRK

Do rozstrzygnięcia przez władze SGH: tryb przyjęcia zmian (efekty określa Senat) oraz cykl kształcenia, od którego obowiązuje nowe brzmienie. W praktyce praca etapami: najpierw efekty ogólnouczelniane oraz grupa kierunków tuż po akredytacji i tuż przed nią (zmiana od roku akademickiego 2027/28), w kolejnych latach kolejne kierunki.

Działanie + obiekt + kontekst



Przed i po: ten sam zakres, lepsze brzmienie

Kategoria	Przed	Po	Co poprawiono
Wiedza	Zna i rozumie w zaawansowanym stopniu metody i teorie ekonomiczne.	Zna i rozumie mechanizmy kształtowania się cen i równowagi rynkowej oraz opisujące je modele mikro- i makroekonomiczne.	treść kierunku zamiast kopii PRK; forma wiedzy, nie umiejętności
Umiejętności	Potrafi wykorzystywać wiedzę w praktyce.	Przygotowuje analizę ekonometryczną danych rzeczywistych i interpretuje jej wyniki na potrzeby decyzji gospodarczych.	obiekt, narzędzie i cel działania
Kompetencje społeczne	Jest świadomy znaczenia etyki w biznesie.	Jest gotów do uwzględniania zasad etyki zawodowej i skutków społecznych, formułując rekomendacje biznesowe.	weryfikowalna postawa w roli zawodowej

Łączymy to, co opisuje jeden zakres

Łączymy, gdy efekty

- dotyczą tego samego obiektu na tym samym poziomie
- opisują kolejne kroki jednego działania
- są realizowane i weryfikowane w tych samych zajęciach
- odnoszą się do tych samych charakterystyk PRK

Nie łączymy, gdy

- efekty należą do różnych kategorii (W, U, K)
- powstałby „worek” niemożliwy do zweryfikowania jedną metodą
- połączenie ukryłoby element obowiązkowy, np. język obcy

K_U03 analizuje dane ekonomiczne
K_U04 interpretuje wyniki analizy danych



K_U03 analizuje dane ekonomiczne i interpretuje wyniki na potrzeby decyzji;
zajęcia: z K_U03 i K_U04

Tabela korespondencji: żaden sylabus nie traci odniesienia

Stary symbol	Nowy symbol	Rodzaj zmiany	Zajęcia powiązane (sylabusy)
K_W01	K_W01	przereferowanie	bez zmian [lista z sylabusów]
K_U03	K_U03	połączenie z K_U04	zajęcia z K_U03 i z K_U04
K_U04	→ K_U03	włączony do K_U03	przeniesione do K_U03
K_K02	K_K02	bez zmian	bez zmian

Nie przenieść. Luki w numeracji są dopuszczalne – stabilne symbole chronią powiązania i dokumentację z poprzednich cykli.

Aktualizacja powiązań w systemie sylabusów: ORSE wychwytywa zmiany – automatycznie przenieść się ich nie da; koordynator sprawdza, czy przeniesienie powiązania ma sens.

Dziesięć pytań przed oddaniem efektów

1 Czy efekty odróżniają absolwenta tego kierunku?

2 Czy nie powtarza charakterystyki PRK ani efektu ogólnouczeniowego?

3 Czy opisuje działanie, które da się zaobserwować?

4 Czy można wskazać metodę jego weryfikacji?

5 Czy odpowiada poziomowi PRK: 6 (I stopień) lub 7 (II stopień)?

6 Czy osiąga go każdy student, na każdej ścieżce?

7 Czy zakres jest identyczny jak przed zmianą?

8 Czy wszystkie powiązania z sylabusami przeniesiono?

9 Czy zestaw obejmuje język obcy i – w profilu ogólnoakademickim – kompetencje badawcze?

10 Czy efekt jest zmapowany na cele akredytacyjne?

Jedna matryca, pięć zastosowań

Do uzgodnienia z Zespołem ds. AACSB/EQUIS

Symbol	Efekt kierunkowy (nowe brzmienie)	PRK	Efekt ogólnouczelniany	Wymóg akredytacyjny (AACSB, EQUIS)	Temat przekrojowy	BSIS
K_U03	Przygotowuje analizę ekonometryczną danych rzeczywistych i interpretuje wyniki na potrzeby decyzji gospodarczych	P6S_UW	[symbol]	[np. AACSB – Assurance of Learning]	cyfryzacja	wymiar edukacyjny
[...]	[uzupełnia Rada Kierunku]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
[...]	[uzupełnia Rada Kierunku]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]

Nie każdy efekt mapuje się na wszystko. Liczy się, by każdy cel akredytacyjny miał oparcie w co najmniej jednym efekcie.

Listy wyboru w arkuszu ORSE: charakterystyki PRK, efekty ogólnouczelniane, tematy przekrojowe EQUIS i wymiary wpływu BSIS.

3

Z czym: efekty ogólnouczelniane i akredytacje

Andrzej Żurawski · ok. 15 minut

Wspólny fundament absolwenta SGH

Rola. Opisują to, co łączy wszystkich absolwentów SGH danego stopnia; realizują je przede wszystkim przedmioty podstawowe i autorskie.

Podział pracy. Efekty kierunkowe nie powtarzają ogólnouczeni anych – dopowiadają specyfikę kierunku. Razem pokrywają wszystkie charakterystyki PRK.

Akredytacje. Punkt odniesienia, gdy wykazujemy wobec AACSB i EQUIS, że efekty są mierzone [do potwierdzenia].

Efekty ogólnouczeni ane

- 22 efekty ogólnouczeni ane na I stopniu (W 8, U 7, K 7)
- 22 efekty ogólnouczeni ane na II stopniu (W 8, U 7, K 7)
- Uchwała Senatu 274/2023
- Będą przeglądane równolegle

Czego oczekują od efektów uczenia się

AACSB instytucjonalna, od 2025

Standard 5 – Assurance of Learning: cele kompetencyjne każdego programu, miary bezpośrednie i pośrednie, wyniki prowadzą do zmian programu.

Efekt kierunkowy ↔ cel kompetencyjny programu

EQUIS od 2021, przedłużona w 2024

Rozdz. 2: jasne efekty uczenia się, rzetelna ocena prac studentów; tematy przekrojowe: etyka i zrównoważony rozwój, cyfryzacja, internacjonalizacja, praktyka.

Efekt kierunkowy ↔ temat przekrojowy

CEEMAN IQA

Relewantność programów wobec potrzeb rynku i regionu, internacjonalizacja, innowacje w dydaktyce, odpowiedzialność społeczna i etyczna.

Efekt kierunkowy ↔ relewantność i odpowiedzialność

BSIS od 2022, odnowiona w 2026

Ocena wpływu, nie standard efektów. Wymiary m.in. edukacyjny i społeczny: losy i zatrudnialność absolwentów, wpływ na otoczenie.

Efekt kierunkowy ↔ dowód wpływu edukacyjnego

Sześć kroków do uchwały Senatu

KROK 1 · do końca października 2026

Arkusz i dane

ORSE przekazuje aktualne efekty, powiązania z sylabusami i listy celów akredytacyjnych

KROK 2 · listopad 2026

Przeredagowanie i łączenie

Rada Kierunku; tabela korespondencji symboli

KROK 3 · listopad 2026

Mapowanie

PRK, efekty ogólnouczelniane, AACSB, EQUIS, CEEMAN, BSIS

KROK 4 · początek grudnia 2026

Konsultacje

studenci i interesariusze zewnętrzni – oczekują tego PKA i EQUIS

KROK 5 · przed 20 grudnia 2026

Opinia ORSE

przegląd spójności i lista kontrolna

KROK 6 · marzec 2027

Zatwierdzenie

uchwała Senatu; obowiązuje od roku akademickiego 2027/28 (pierwsza grupa)

Kluczowe założenia:

1. Zakres i liczba efektów bez zmian – zmienia się brzmienie; łączymy tylko efekty o tym samym zakresie.
2. Efekt kierunkowy opisuje absolwenta tego kierunku – nie kopiuje PRK ani efektów ogólnouczelnianych.
3. Każdy efekt jest obserwowalny, weryfikowalny i osiągalny przez każdego studenta.
4. Żaden sylabus nie traci powiązania – pilnuje tego tabela korespondencji symboli.
5. Jedna matryca służy PKA, AACSB, EQUIS, CEEMAN i BSIS.

Dyskusja i pytania

Co jest niejasne w zasadach prac? Czego potrzebuje Rada Kierunku, aby zacząć?

Jakub Brdulak

Pełnomocnik Rektora ds. Uczelnianego Systemu
Zarządzania Jakością
jakub.brdulak@sgh.waw.pl

Jacek Lewicki

Dyrektor
Ośrodek Rozwoju Studiów Ekonomicznych
jacek.lewicki@sgh.waw.pl

Andrzej Żurawski

Ośrodek Rozwoju Studiów Ekonomicznych
azuraw@sgh.waw.pl

Źródła

- Ustawa z 20.07.2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (p.s.w.n.; t.j. Dz.U. 2024 poz. 1571 ze zm.), art. 28 ust. 1 pkt 11, art. 67.
- Rozporządzenie MNiSW z 27.09.2018 r. w sprawie studiów (t.j. Dz.U. 2023 poz. 2787 ze zm.), § 3 i § 7.
- Rozporządzenie MNiSW z 12.09.2018 r. w sprawie kryteriów oceny programowej (Dz.U. 2018 poz. 1787).
- [Rozporządzenie MNiSW z 14.11.2018 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6–8 PRK \(Dz.U. 2018 poz. 2218\).](#)
- Statut Polskiej Komisji Akredytacyjnej, zał. 2 – szczegółowe kryteria dokonywania oceny programowej.
- J. Brdulak, P. Chmielnicki, M. Kwiecień-Miland, Kształcenie na studiach. Komentarz, Warszawa 2026.
- [A. Żurawski, J. Lewicki, Efekty uczenia się, Ośrodek Rozwoju Studiów Ekonomicznych SGH, październik 2026.](#)
- AACSB International, 2020 Guiding Principles and Standards for Business Accreditation, Standard 5 (Assurance of Learning).
- EFMD, EQUIS Standards & Criteria, rozdz. 2 (Programmes); EFMD i FNEGE, Business School Impact System (BSIS).
- CEEMAN, International Quality Accreditation (IQA); SGH, strona „Accreditations” (sgh.waw.pl).